

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «УМАНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БІЗНЕСУ УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»

Циклова комісія обліково-фінансових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора
з навчальної роботи

Н. П. Николук

„01” 09 2023 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ФІНАНСИ

Галузь знань

Спеціальність

Освітньо – професійна програма

Освітньо – професійний ступінь

07 «Управління та адміністрування»

071 «Облік і оподаткування»

«Облік і оподаткування»

Фаховий молодший бакалавр

2023

Розробник - Булах Ірина Іванівна, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач методист ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу УНУС»

Програма затверджена на засіданні циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін. Протокол від 01 вересня 2023 року № 1

Голова циклової комісії

Ю. М. Мельник

НАВАРНА ПРОВА
ФІНАНС

Вступ

Фінанси використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер економічного життя суспільства.

Курс „Фінанси” має міжгалузевий характер. Він вивчається студентами після ознайомлення із загальнотеоретичними економічними дисциплінами, що дає змогу закріпити вже набуті знання і поглибити професійну підготовку фахівців економічного профілю.

Вивчаючи дисципліну «Фінанси» студенти вивчають сукупність фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту на макро- і мікрорівнях. Знання цих питань необхідні майбутньому спеціалісту, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів господарських одиниць, уміти розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави.

Вивчення теоретичних основ фінансових відносин дає змогу досить швидко опанувати зміни, які відбуваються у фінансовій практиці.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни, компетентності та очікувані результати навчання

Предметом дисципліни «Фінанси» є функціонування фінансів та їх вплив на соціально-економічний розвиток суспільства.

Метою дисципліни «Фінанси» є надання фундаментальних знань з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, розширення та поглиблення теоретичних знань студентів про фінансову систему держави, порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів, які забезпечують функціонування кожної окремої її складової.

Завдання:

- розкриття сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці;
- обґрунтування закономірностей еволюційного розвитку фінансів;
- формування теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів;
- виявлення закономірностей та панівних тенденцій функціонування та розвитку фінансової системи держави;
- визначення й систематизування закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та домогосподарств і використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи;
- виявлення можливих напрямів впливу фінансів на суспільний прогрес і ролі фінансів в системних трансформаціях ринкового економічного базису;

- обґрунтування заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави;
- виявлення глобальних ризиків та загроз функціонування сучасної світової фінансової системи.

Інтегральна компетентність.

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері обліку та оподаткування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів економічних наук, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати економічні події та явища з огляду на сучасні теоретичні та методичні основи обліку і оподаткування.

СК 2. Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку і оподаткування.

СК 7. Здатність перевіряти законність, достовірність, економічну доцільність господарських і фінансових операцій з метою збереження власності, попередження порушень та зловживань.

СК 10. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства.

СК 12. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків

Результати навчання:

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 2. Розуміти місце предметної області в загальній базі знань та значення облікової, податкової і статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів під час розв'язання проблем сфери економічної відповідальності підприємств.

РН 11. Визначати й аналізувати фінансово-економічні показники діяльності підприємства для виявлення резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

РН 16. Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.

РН 17. Дотримуватися вимог професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення економічного розвитку України.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Суть, необхідність і функції фінансів.

Виникнення фінансів. Сутність фінансів. Функції фінансів. Фінансові ресурси, їх сіль, склад і структура. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові резерви як один з видів фінансових ресурсів. Форми і методи формування фінансових резервів.

Тема 2. Фінансова система України.

Поняття фінансової системи України. Її структуризація Фінансова система України за внутрішньою побудовою. Характеристика сфер та ланок фінансової системи. Фінансова система України за організаційною побудовою. Характеристика органів та установ, що складають фінансову систему.

Тема 3. Суть фінансової політики.

Сутність фінансової політики. Види фінансової політики. Їх характеристика. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Тема 4. Фінансовий механізм.

Фінансовий механізм як складова частина господарського механізму. Структура фінансового механізму. Поняття про управління фінансами, його принципи та функціональні елементи. Організація управління фінансами. Суть, завдання, принципи, етапи та методи фінансового планування. Система фінансових планів. Організація фінансового контролю в Україні, його класифікація за видами, часом проведення, формами і методами. органи фінансового контролю, їх функції, права та обов'язки.

Тема 5. Бюджетна система України.

Бюджет держави як економічна категорія. Бюджет як основний фінансовий план держави. Бюджетна класифікація. Роль і місце бюджету в фінансово-кредитному механізмі. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. бюджетне законодавство. Склад бюджетної системи України. Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від

підприємницької діяльності. Доходи від державних майна та угідь, надання послуг. Класифікація видатків бюджету. Склад і структура видатків бюджету України. Бюджетне регулювання. Стан бюджету. Бюджетний дефіцит: класифікація, причини виникнення, показники, джерела покриття, наслідки. Бюджетний процес, його етапи.

Тема 6. Податкова система України.

Суть і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Основні елементи податку. Податкова система: поняття, наукові основи побудови. Методи і принципи оподаткування. Податкова система України, основні етапи її становлення. Податок на додану вартість: сутність та значення. Методика включення податку до ціни товарів, послуг, робіт. Визначення бази оподаткування. Ставки, суб'єкти податку. Порядок та строк сплати до бюджету. Акцизний податок як форма непрямого оподаткування. Платники акцизного збору, визначення його суми. Пільги акцизному оподаткуванню, порядок і строки сплати акцизного податку до бюджету. Податок на прибуток підприємств, його роль і місце в податковій системі. Платники, об'єкт оподаткування, ставка податку. Податок з доходів фізичних осіб. База оподаткування. Побудова шкали ставок оподаткування. Пільги. Спрощена система оподаткування. Єдиний податок. Мито як джерело доходів бюджету. платники і ставки мита. порядок перерахування мита до бюджету.

Тема 7. Державні цільові фонди.

Сутність та необхідність державних цільових фондів. Єдиний соціальний внесок. Пенсійний фонд України. Функції та порядок формування доходів і видатків Фонд соціального страхування на випадок безробіття, його призначення, джерела формування і напрями використання. Фонд соціального страхування.

Тема 8. Місцеві фінанси.

Сутність місцевих фінансів. Децентралізація та реформування місцевих фінансів Місцеві бюджети, їх доходи і видатки. Міжбюджетні трансферти в Україні. Місцеві податки і збори, їх роль в формуванні доходів місцевих бюджетів. Плата за землю як загальнодержавний податок, що формує кошти місцевого бюджету.

Тема 9. Міжнародні фінанси.

Сутність та функції міжнародних фінансів. Роль фінансів у розвитку міждержавних зв'язків. Особливості фінансів зовнішньоекономічної діяльності. Платіжний баланс України: сутність та значення.

Структура платіжного балансу. Міжнародні фінансово-кредитні інститути. Порядок їх формування та використання. Сучасний взаємозв'язок України з міжнародними фінансовими інститутами, зовнішнє фінансування та інвестування економіки України. Міжнародні організації (ООН, Європейський союз). Перспективи входження України до ЄС. Основи валютних розрахунків.

Тема 10. Фінанси домогосподарств.

Сутність фінансів населення, їх значення. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.

Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення.

Витрати населення. Формування бюджету домогосподарств. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення.

Сучасні тенденції формування заощаджень населення України. Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний.

Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції.

Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.

3. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 8 липня 2010 р. № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

3. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.97р. №280/97 – ВР Розділ III. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97> (дата звернення: 13.12.2020).

4. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ 2000», 2020. 536 с.

5. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.

6. Бюджетна система : підручник / за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.

7. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.

8. Бюджетна система: тенденції розвитку / В.М. Мазярчук та ін.; під ред. В.М. Мазярчука. Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.

9. Гордей О. Д., Биховченко В. П., Ковальчук А. М. Державні цільові фонди : навч. посіб. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 349 с.

10. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 409 с.

11. Грінько І. М. Міжнародні фінанси : навч. посіб. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 109 с.

12. Гудзь Ю.Ф. Конспект лекцій з дисципліни «Грошово-кредитні системи зарубіжних країн»: для студ. ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. унт економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг. 2020. 241 с.

13. Дослідження грошово-кредитного ринку : навчальний посібник / І. В. Белова. Суми : Сумський державний університет, 2020. 147 с.

14. Зубченко В. В, Гутко Л. М. Фінанси підприємств. Біла церква: БНАУ, 2020. 106с.

15. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.

16. Квасницька Р. С., Донецько І. О. Соціальне страхування : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Друкарня "Рута", 2019. 355 с.

17. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими активами : підручник. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 497 с.

18. Крилов Д. В. Адміністративно-правові засади публічно-сервісної складової державної податкової політики в Україні: теоретико-правові та праксеологічні аспекти : монографія Херсон : Гельветика, 2019. 379 с.

19. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. И., Чубка О. М. Фінанси підприємств. Підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

20. Масалигіна В. В. Міжнародні фінанси та валютно-кредитні розрахунки: Конспект лекцій: У 2 ч. Харків: УкрДУЗТ, 2019. Ч. 1 124 с.

21. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.

22. Мицак О. В. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / О. В. Мицак, Т. Я. Андрейків, І. Р. Чуй. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2020. 195 с.

23. Нікітішин А. О. Податкова політика в умовах економічних перетворень : монографія. Київ : КНТЕУ, 2019. 479 с.
24. Податкова система: Навчальний посібник / Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
25. Сидорович М. Муніципальні фінанси: навч. Посібник. Київ: НаУКМА, 2021 68с.
26. Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Бортник С. М., Ткаченко С. О. Фінанси підприємств : підручник. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.
27. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
28. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; Київ, 2019. 272 с.
29. Юнацький М.О. Конспект лекцій з дисципліни «Місцеві фінанси». Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. 134 с.
30. Юшко С. В. Бюджетна система : підручник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 383 с.
31. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів. Львів.: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с.

Додаткова

1. Закон України "Про освіту" від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України "Про фахову передвищу освіту" від 06.06.2019. № 2745-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій" від 23.11.2011 № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти" від 29.04.2015 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/266-2015-%D0%BF#Text>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні" від 03.10.2018 № 710-р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
6. Наказ Міністерства освіти і науки України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти" від 13.07.2020 № 918. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f0/d5d/48d/5f0d5d48d9657591717806.pdf>

7. Наказ Міністерства освіти і науки України "Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньо-професійного ступеня "фаховий молодший бакалавр" від 22.06.2021 №700. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%2520peredvyshcha%2520osvita/Zatverdzeni.standarty/2021/07/08/072.Finans.bankiv.sprava.strakhuvannya.08.07.docx>

Ресурси мережі Інтернет

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-12#Text>
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-vp#Text> 3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-12#Text>
3. Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі <http://www.me.gov.ua/>
6. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/control/>
7. Національний банк України <http://www.bank.gov.ua/>
8. Державна казначейська служба України <http://www.treasury.gov.ua/>
9. Національна фіскальна служба України <http://sfs.gov.ua/> Рахункова палата України <http://www.ac-rada.gov.ua/> Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку <http://www.nssmc.gov.ua/> Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України <http://www.dfp.gov.ua/>
10. Міжнародний валютний фонд <http://www.imf.org>.
11. Український фінансовий сайт. <http://www.Finance.com.ua>.
12. Державний комітет статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
13. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал <http://magazine.faa.org.ua/>
14. Газета "Все про бухгалтерський облік" <http://vobu.kiev.ua>
15. Газета "Урядовий кур'єр" <http://www.ukurier.gov.ua/>
16. Електронна бібліотека <http://pidruchniki.com.ua/>
17. Електронна бібліотека <http://www.studentbooks.com.ua/>
18. Електронна бібліотека <http://www.twirpx.com/files/financial/> Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
19. Наукова бібліотека <http://pulib.if.ua/>
20. Студентський портал <http://studypoint.org.ua/>
21. Книги видавництва «ЦНЛ» <http://yourbooks.vipcentr.ru/>
22. Бібліотека Воеводіна <http://enbv.narod.ru/> Електронна бібліотека Князева <http://ebk.net.ua/> Бібліотека економіста <http://library.if.ua/>
23. Інформаційний проект "Фінанси" <http://www.finances.kiev.ua> Фінансовий та банківський гід. <http://www.finguide.com.ua> Український фінансовий портал "Фінансовий ринок України" <http://www.finmarket.info>

24. Журнал “Гроші” [http://http://www.dengi.ua](http://www.dengi.ua).
25. Український бізнес портал. <http://www.ubp.com.ua>
26. Діловий щотижневик [http:// http://www.kontakty.gov.ua](http://www.kontakty.gov.ua)
27. Інтернет-портал Газети Бізнес <http://www.business.kiev.ua>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюється відповідно до системи організації освітнього процесу. Формою підсумкового контролю є диференційований залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Для підсумкової діагностики успішності навчання використовується усний, письмовий, тестовий, графічний та програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.